Ч. 75 (13.314). Львів, неділя 26. березня 1933. Pooktowa opłatę kapłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“. Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

За власну господарсько-економічну високу школу.

Львів, 24. III. 1933.

Коли говоримо про наші домагання в справах українського високого шкільництва, то від десятків літ висуваємо передовсім постулят українського університету у Львові. Цей постулят для нас так обґрунтований і самозрозумілий, що представляти і мотивувати його ще раз не треба. Треба тільки підкреслити з натиском, що від цього постуляту ми не відступимо, бо він став у нас законом для нашої народньої чести.

Постулят українського університету у Львові висунений у часах, коли наше життя ще не плило повним річищем та не мало ще тих вимог, які має тепер. Коли глянемо на тих, що працюють нині у нашому народньому житті, то побачимо, що між ними на перше місце вибиваються економісти всіх фахів техніки хліборобства (агрономи) та інжиніри інших ділянок. Дали нам їх чужі високі господарські та технічні школи в часах, коли студії на них були можливі й доступні. Почесне місце у вихованні кадрів наших агрономів і кооператорів займає Українська Господарська Академія в Подебрадах (Ч. С. Р.), яка з усіх своїх факультетів випустила поверх пів тисячки інжинірів.

Цей напрямок — студіювати господарські (агрономічні) та кооперативно-економічні фахи — принесло зі собою життя, яке веліло українському інтеліґентові братися за ці ділянки праці й організувати своє власне народнє господарство. Що ця праця фахівців не пішла намарне — показує чималий зріст нашої кооперації, поява цілого агрономічного апарату „Сільського Господаря“ (самих повітових агрономів є тепер 25!), зріст українського промислу і т. д. Практичні агрономічні й економічно-кооперативні робітники стали у нас новою, дуже активною у народній роботі частиною української інтеліґенції на західних землях.

Коли таким шляхом пішов розвиток нашого національного життя, то воно не може вдоволитися тільки тими фахівцями, які перед роками покінчили високі господарські чи економічні школи. Бож раз розбуджена ділянка життя розвивається і вимагає все нового допливу фахівців. Майже на всіх зборах наших кооперативних і господарських централь чуємо голоси, що бракує відповідних людей до праці і проводу та що через те неодно добре діло пропадає. А цих людей немає звідки взяти. Бо чужі високі школи нам уже їх не дають, а своїх високих шкіл цих фахів у нас нема. Ще й звернім увагу, що не байдуже, коли фахівці господарства й економічно-кооперативних фахів виховуються на чужих школах, на чужих зразках, далеко від умовин рідної землі і її окруження. Вони часто тратять чимало енерґії, заки пристосуються до своїх умовин праці, а багато з них калікує ціле життя.

На основі отсих спостережень і додаткових вимог нашого народнього життя мусимо поширити поставлений колись наш постулят українського університету у Львові новим і то конечним постулятом, а саме, що крім університету **мусимо мати українську високу господарсько-економічну школу на західних землях.**

При цьому мусимо теж видвигнути один дуже важний момент, а саме, що ми можемо вже тепер обсадити власними науковими силами таку високу школу, беручи під увагу, що маємо вже досить фахівців з відповідним науковим стажем до такої праці. Маємо таких людей в краю і за кордоном. Передовсім мусимо взяти на увагу вже готовий науковий апарат Української Господарської Академії в Подебрадах, яка, як відомо, як виховна установа є у ліквідації, а істнує тільки як науковий інститут та інститут позаочного навчання. Можна цей апарат використати чи частинно, чи в цілости для обсади високої господарсько-економічної школи в краю, можна теж для краю використати чималі надбання Української Господарської Академії. Цей апарат, разом з відповідними фахівцями з краю, міг би дати високу школу, що стоялаб нарівні з високими школами за кордоном.

Постулят високої господарсько-економічної школи на західних землях мусить у близькому часі стати гаслом усіх наших компетентних чинників, а головно наших господарсько-економічних кол.

„Від Маркса до Гітлера“.

(Від нашого кореспондента).

Париж, 20. III. 1933.

Сензаційні, товстими буквами озаголовлені телеґрами з Риму по всіх нинішніх ґазетах: італійсько-анґлійська пропозиція передати керму европейських справ „Директорії“, зложеній з чотирьох перших міністрів — італійського, британського, французького й німецького. Переважна частина тутешніх ґазет уже сьогодні вранці висказалася щодо цього пляну недовірчиво й холодно, а то просто й відпорно. Всі гаразд розуміють, що установлення такої „директрії“ неминуче повело би до ревізії мирових договорів; усі неменше добре розуміють, що ревізії можна доконати не чимось іншим як коштом Франції і її васальних держав Середної й Східної Европи. Франції довелось би зректися своєї військової переваги і деяких своїх кольоніяльних користей, а її васали мусіли би хоч-не-хоч віддати бодай частину захарапчених у 1919 році земель. Ні Франції, ні — ще менше — її васалам така операція не пахне — і воно зрозуміле, бо ніхто не схильний віддавати захоплене добро ні сходити з осягненого чільного становища.

Одначе не треба забувати, що у справі неминучих зречень є велика, суттєва ріжниця між Францією і її васалами. Франція зі своєю першорядною духовою культурою, зі своєю майже 2.000-літньою цивілізацією, зі своєю чудовою суспільно-господарською рівновагою — навіть після ревізійних уступок таки залишиться Францією, тобто великою потугою політичною, економічною й культурною; натомість її васали мусітимуть, кожний на свій лад, зїхати вниз — з незаслуженого, чужим коштом надбаного становища політичного. Наслідком цього зрозуміле є те, що у Франції є все таки з кожним днем більше прихильників ревізії договорів, та що в її васалів від самого слова „ревізія“ в пятах стигне. У Парижі (а також у Льондоні й Женеві) держави, засуджені на територіяльні обкроювання, розвели цілі системи пропаґанди й дипльоматичних маневрів, спрямовані на те, щоби бодай якнайтісніше обмежити територіяльні втрати, коли вже зовсім обминути їх не буде змоги. Знаємо нпр. про цілу низку підходів, зорганізованих в останніх часах одною з „ревізійних“ держав на те, щоб територіяльну ревізію обмежити тільки до своїх західніх окраїн, а виключити зпід неї окраїни східні, в яких, мовляв, усе гаразд, усе наладжене, всі спірні питання полагоджені, всі „інородці“ не тільки вдоволені істнуючими кордонами й пануючими відносинами, а ще й допрошуються благодатної протекції даної держави для своїх „невизволених“ земляків... Одначе про це тут нині лише мимоходом, при нагоді проєктованої „директорії“.

Вона, як сказано, мала би складатися з чотирьох членів. Три із них — Мусоліні, Даладіє, Мекдональд — відомі. Натомість четвертий, Гітлер, невідомий. І саме на ньому нині зосереджується увага Франції. Яку Німеччину Гітлер представляє? Він заповідає, правда, прихід „Третьої Імперії“, одначе хто буде паном тієї третьої Німеччини? Чим раз більше є у Франції людей — і то близьких урядові, — що схильні булиб погодитися і розрахуватися до останка з Німеччиною (як свого часу Делькассе розрахувався остаточно з Едвардом VII); одначе передтим французи хотілиб знати, чи Гітлер справді залишиться володарем тієї третьої Німеччини.

Від відповіді на це питання залежить дуже багато справ, може навіть доля Европи. Не дивно, що найкращі французькі обсерватори тепер придивляються Гітлерові і студіюють соціяльний і політичний зміст гітлеризму. Саме вчора появилася тут книжка „Від Маркса до Гітлера“, автор якої, Пєр Мюза, політичний редактор одного з великих тутешніх щоденників, від довшого часу студіює Німеччину і націонал-соціяліс-

тичний рух. Книжка цікава і добре удокументована, але як висновок вона ставить тільки — питання. Певна річ, каже він, що національний соціялізм — рух могутній, що з нього вийдуть провідники завтрішньої Німеччини. Гітлерівські дружини істрували перед Гітлером. Складаються за них дрібні й середні хлібороби, дрібні крамарі й ремісники, урядовці й безробітні інтелігенти, нарешті й навіщені безробіттям пролетарі, одним словом, усі, яких не вдоволив режім соціялістичний і демократичний німецької республики, і котрих потолочила економічна кріза. Іншими словами: це союз невдоволених. Одначе невдоволення — не програма. І самого невдоволення булоб за мало, щоб осягнути таку перемогу, яку осягнув Гітлер. Зробили її можливою своєю грошевою і особистою підмогою великі німецькі промисловці тай дехто з великих землевласників. Віцеканцлер Папен і новий директор Державного Банку Шахт — мужі довіря великого промислу. Вони оба держать Гітлера у своїх кліщах — покищо бодай. Французький політик питається: Чи Гітлер піде шляхом, визначеним клясою великих промисловців? Коли так, тобто, коли він слухняно віддасться на услуги важкої індустрії, то він зможе виконувати уряд управителя Німеччини. А ні, то він спотикнеться на тих самих — дуже великих — силах, які зробили можливим його підйом на канцлерський стілець.

Так бодай думає п. Мюза.

Наради райхстаґу.

Велике експозе Гітлера. Повновласти для уряду ухвалені. Райхстаґ відложений.

На другому засіданні райхстаґу 23. ц. м. канцлер Гітлер виголосив експозе, в якому мотивував проект наділення уряду повновластями. Більшу частину своєї промови присвятив внутрішнім справам, виступаючи проти попередніх урядів, головно марксистів, що стягнули на державу все лихо. Тепер мусять вони відпокутувати заслужену кару. Новий національний уряд приступить до цілковитої реорґанізації держави й відродження народу. Промовець зазначив з натиском, що справа реституції монархії не надається взагалі до дискусії. Державну зраду уряд буде карати строго.

В господарській політиці урядова програма висуває два головні завдання: оборону селянських інтересів з привернениям рентовности рільної господарки і боротьбу з безробіттям. Переходячи до оборони границь, Гітлер заявив, що Німеччина є тепер одинокою розброєною державою. Однак зредукована версайським трактатом німецька армія є всетаки гордістю німецького народу. Німеччина сповнила зобовязання, затягнені версайським трактатом і чекає, що розброяться теж всі інші держави. Німецький нарід нічого іншого так не бажає, як рівного права до життя і волі. Він хоче жити з цілим світом у згоді і мирі. Тому й уряд всіми способами буде старатися усунути поділ народів на переможців і переможених. Від привернення довіря залежить господарська відбудова світа. Теперішній стан непевности мусить щезнути.

Як держава доброї волі Німеччина підтримає всі розбройні зусилля. Як рівна духом та ідеалами хоче поглибити приязні взаємини з Італією. Щодо інших держав, теж буде шукати шляху порозуміння. Хоче примиритися теж із Францією. Супроти Радянщини готова піддержати приязні й корисні для обох сторін умовини. Боротьба з комунізмом це внутрішня справа Німеччини, до якої ніхто чужий не має права мішатися. Урядові залежить теж на добрих взаєминах з іншими державами, особливо з великими заморськими. Не забуває уряд про долю німців, що живуть поза границями Німеччини, і рішився всіми доступними засобами виступити в обороні прав, загарантованих німецьким меншинам у міжнародніх умовинах.

Вкінці Гітлер закликає райхстаґ ухвалити повновласти для уряду, інакше він піде силою до своєї мети.

Після дискусії райхстаґ приняв закон про повновласти 441 голосами проти 94. Опісля відложено райхстаґ на необмежений час з тим, що речинець найближчого засідання визначить президент Ґерінґ.

У поінформованих колах кажуть, що райхстаґ збереться аж в осені.

—o—

Сензаційні арештування в Берліні.

БЕРЛІН, 24. III. ПАТ. Вчора арештовано тут пруського міністра внутрішніх справ Северінґа, коли як соціял-демократичний посол їхав на засідання райхстаґу. Вечором він прибув у супроводі двох поліційних аґентів до парляменту й узяв участь у голосуванні. Коли засідання скінчилося, його відставили назад до арешту.

З наказу міністра Ґерінґа арештовано вчора вечором державного комісаря для боротьби з безробіттям, д-ра Ґереке. Арештований стоїть під замітом спроневірення більшої грошевої суми, яку нібп зужив на політичні цілі. Дотеперішні висліди слідства сильно обтяжують д-ра Ґереке. Вістка про його арештування викликала в політичних колах Берліна велике враження.

Вчора арештовано теж соц.-демократичного посла з Любеку, д-ра Лебера, коли їхав на засідання райхстаґу.

У звязку з арештуванням б. пруського міністра внутрішніх справ Северінґа придержаний теж б. державний секретар у цьому міністерстві Абеґ і б. міністерський радник д-р Гіршфельд. Проти Северінґа націонал-соціялісти виступили з обвинуваченням, що як член пруського кабінету Бравна фінансував публичними грішми виборчу кампанію тодішніх побудяжових партій

„Українська проблема".

Що сказав станиславівський владика про свою книжку п. н. „Українська проблема."

Нарешті книжка Преосв. д-ра Григорія Комишина п. н. „Українська проблема", що наробила у нас стільки шуму ще перед своєю появою на книгарських полицях, вийшла з друкарні і її можна вже купити по ціні 2.50 зол. у всіх українських книгарнях. У звязку з появою тієї книжки містить польська преса розмову з владикою представника Агенції „Всхуд", який дістав до неї короткий коментар, що його ми нижче наводимо.

На запит представника згаданої Агенції, чи Автор поробив в останньому часі які більші зміни у книжці, сказав владика: „В основі ні; **зате я написав у формі додатку ще низку уваг,** які трокаються ситуації, справ і квестій, що вийшли наверх після останнього пресового інтервю.

Те, що владика хоче осягнути своєю книжкою, виглядає по його власним словам так: „Є дві засадничі справи, якими займаюся у книжці: перша дуже важна — це **справа жонатого духовенства,** друга торкається **позитивної і конструктивної праці серед українського громадянства.** Справа жонатого духовенства викликала стан анемічний, хоробливий, коротко кажучи: жонаті священики не можуть дуже часто працювати для народу з такою енергією, яка мусить бути розвинена. Обговорюючи цю справу, подаю багато матеріялу, розвиваю ту справу і накликую до її ревізії. — Щож до другої засадничої справи в моїй книжці, а саме позитивної і конструктивної праці серед громадянства, то здаю собі справу, що мої погляди викличуть величезну дискусію. Досить сказати, що про конструктивну працю не тільки в українському громадянстві досі не говорили, але не вільно було взагалі про це говорити. Думки моєї книжки повинні пробити шкаралущу, яка покрила актуальні життєві проблеми. Маю надію, що дискусія і рух, які розвинуться довкола книжки, вкажуть мому народові ширший горизонт. Я переконаний, що тільки позитивною працею, або — як то кажуть — конструктивною політикою осягне український нарід вальори, з якими польський нарід буде рахуватися і скаже: „О, то щось поважне." Отже прямую послідовно до зміни і перебудови ментальности. У книжці відслонюю всі болі, що їх переживає український нарід, відслонюю джерело тих болів і неуспіхів, даю теж вказівки, як треба двигнутися."

При кінці владика застерігся рішуче, що **його книжка не є ніякою офертою під адресою польського уряду,** бо ні він, ні „Українська Народня Обнова" не є до продання. Як „Обнова", так і я — кінчить стан. владика — маємо руки чисті і свобідні.

Проти киринної роботи.

Відповідь „Громадському Голосові" чч. 9 і 10.

(Допис з Волині.)

Належу до тих, що не звертають уваги на особисті наклепи, брехні й усякі інші вибрики, оскільки вони не вдаряють у інтереси громади. Бо знаю, що проти людської несумлінности нема ні панцирників ні ґазових масок. Не реаґував би я й на напади „радикалів" Луччини (а це особлива порода людей), колиб їхні вибрики не шкодили громадській справі. І то не від сьогодні.

Малесенький дописувач „Гром. Голосу", врештою добре тут знаний з подібних вибриків, уже у двох числах (9. 10.) накидається на мене з ріжними „закидами". Через те, що ці „закиди" мають не лише демаґоґічний, але й деморалізуючий характер, зачеплюючи філію „С. Г." в Луцьку, я змушений заявити на цьому місці, що вся ця писанина не відповідає дійсности та є звичайним радикальним висисанням з пальця або перекручуванням фактів.

Гадаю, що для широких кол громадянства, які знають мене й мою 4-літню працю у філії „Сільського Господаря", завдяки якій вона не лише утрималася при житті в сьогодішні тяжкі часи, але ще розвинулася, — мої заяви вистарчить.

Причини нападів на мене цілковито зрозумілі. Жмінка луцьких радикалів, що весь час тримається за т. зв. „льояльний" хрунівський хвіст, з роки підставляла ногу „С. Г." в Луцьку. Коли ж „С. Г." не впав, а навпаки розвинувся, то ця жмінка вирішила, що не погано булоб її захопити його у свої руки. З цією метою пущено в рух усю зброю з етичного радикального арсеналу: демаґоґію, брехню і т. д. На жаль, ніщо не помогло, навіть спільний фронт з хрунями.

Люблю відкриту, чесну боротьбу і в цій боротьбі не лякаюся ніякої зброї противника. Але людської несумлінности не зношу. Власне цій гидкій несумлінности я не дав залити загальні збори філії „С. Г." і не допущу, щоби вона залила її здорове життя в повіті. Заявляю це отверто. Досить уже гнилі, що десять років ллється в наші волинські села. Час уже зайнятися працею.

Не можу також не дивуватися редакції „Громадського Голосу" і проводові УСПР, що допускає подібні речі. Невже радикали Луччини не мають у своєму розпорядженні інших моральних засобів до здобування собі прихильників і впливів, як лише вічне підставлювання ноги тим, що будують щонебудь у житті, як постійні атаки, щоби дешевим коштом захопити те, що тяжкою працею збудували інші, як вживання брехні й наклепів, щоби незаслужено понизити тих, що інакше думають? Невже вони вважають, що через обкидання брудом інших самі стануть вищими в очах мас?

І чи не завдяки тим методам 40-літня партія є все ще такою маленькою? Врешті чи не завдяки цьому радикали на Волині корчаться, а маси відтягаються від них і від інших соціялістів (комуністів і сельробів) і поволі горнуться до УНДО? І чи упліви Волині колинебудь нападали на тих радикалів Волині, що давали докази чесности й мужности у боротьбі за права народу?

І врешті як фальшиво звучать в устах волинських радикалів бундючні гасла поступу, праці, добра народу при одночасній руїнницькій і киринницькій практиці у щоденному житті?

З чесними радикалами ми ніколи не відмовляємося співпрацювати.

Володимир Островський.

Крісаві протижидівські заворушення.

Дві особи вбиті, три ранені.

Як повідомляє ПАТ, в деяких місцевостях білостоцького воєвідства члени „Обозу Велькей Польскі" приготовили на широкі розміри протижидівські заворушення, які адміністраційна влада завчасу зліквідувала. В Радивилові, щучинського повіту прийшло з того приводу до сутички з поліцією, що арештувала 9 агітаторів. Юрба, озброєна палицями, обступила під проводом членів ОВП постерунок поліції й зажадала, щоб арештованих випустили. Діставши відмовну відповідь, многолюдна гурма кинулася на громадський арешт, знищила його й випустила арештованих. Опісля почала грабити жидівські крамниці й бити шиби в жидівських домах. Поліцію, що хотіла тому перешкодити, обкидали камінням, причому впало кільканацять револьверових стрілів, ранячи кількох поліцаїв. Тоді поліція вжила пальної зброї, наслідком чого дві особи впали трупом а три потерпіли рани. Арештовано 25 осіб, решта людей розбіглася. На місце крівавих подій приїхав прокуратор окружного суду з Ломжи й поліційна влада.

—o—

Зміна настроїв в Англії.

ЛЬОНДОН, 24. III. ПАТ. Підчас дискусії над експозе Мекдональда в палаті громад промовляв між іншими посол партії праці Веджвуд, який ствердив, що останні події в Німеччині настроїли англійську опінію, досі пронімецьку на рішучо франкофільську.

—o—

По широкому світі.

— Рада австрійського Національного Банку рішила обнизити процентову стопу із 6 на 5.

— В Люблині розпочався великий процес проти 28 комуністів.

— З Англії вислано до Америки кількадесять бочок пива „Ейль".

— Німецька преса домагається усунення з Ляйпцігу памятника кн. Понятовського з одночасною зміною назви мосту та вулиці його імени.

—o—

Студентські справи.

Комунікат Спілки Українських Студентів у Німеччині.

Отсим подаємо до відома, що наука у високих школах Німеччини в літньому півріччі починається дня 20. квітня 1933 р.

Ті, які схотілиб студіювати у високих школах в Берліні, повинні негайно вислати прохання про приняття на адресу Спілки. До подання, яке має бути написане в німецькій мові, треба долучити: власноручно написаний короткий життєпис в німецькій мові, свідоцтво зрілости в оригіналі та переклад в німецькій мові, посвідку родичів, які зобовязуються посилати відповідні гроші на студії.

Шкільні оплати: вписове 30 н. мк., піврічні оплати 10 н. мк., соціяльне забезпечення 18.75 н. мк., за годину викладів у тиждень 2.50 н. мк. На один піврік треба пересічно біля 200 н. мк. на шкільні оплати, які можна теж сплачувати в ратах.

Петент не потребує здавати ні вступного ні доповняючого іспиту, так як це було передше. Кожний буде принятий як звичайний студент з тим, що по двох півріччах повинен предложити свідоцтво пильности щонайменше з трьох предметів; у противному випадку тратить петент право звичайного слухача.

Життя в Берліні, на теперішні відносини, досить дешеве, одначе на прожиток треба мінімум 100 н. мк. Кімнати теж подешевіли так, що нині можна вже за 20 н. мк дістати гарну кімнату. Обіди, досить солідні, можна одержати у студентській харчівні по 60 сот. за обід.

В інтересі кожного, що приїздить на студії до Німеччини, є задержати при собі карту їзди по німецькому терені, тому що по заіматрикулюванні у високій школі можна буде одержати звброт половини коштів подорожі, але лиш рахуючи від граничної німецької стації до місця осідку високої школи.

Звертаємо увагу на отсі високі школи в Берліні: **Університет:** факультет фільософічний, правничий, теольогічний та медичний. Наука триває чотири роки. Державних іспитів нема, одначе по закінченні студій є можливість, після написання докторської праці, промуватись на доктора згаданих наук.

Технічна Висока Школа: факультет загальної інжинірії, машинознавства, гірничий, господарських наук, прилюдних наук та хемічних. Студії тривають чотири роки, по закінченню яких можна одержати дипльом інжиніра технікa, господаря і т. п. Вимагають однорічної практики, на факультеті господарських наук півтора.

Висока Торговельна Школа: наука триває три роки. Вимагають одного до півтора року практики. По закінченні студій можна одержати дипльом купця або професора торговельних наук.

Крім вище наведених високих шкіл є ще школи: висока сільсько-господарська школа, висока ветеринарійна школа, висока школа для фізичного виховання, висока школа політехнічних наук та штук красних (мистецтв).

Управа Спілки постарається в найкоротшому часі подати докладні відомости про вище наведені школи та про школи середнього типу, на що просимо звернути увагу.

Всі прохання та письма висилати на адресу: Verein Ukrainischer Studenten in Deutschland e. V., Berlin-Chbg. 2, Schliessfach 92.

До цього письма просимо долучити інтернаціональну марку на відповідь.

Управа Спілки.

З природи й техніки.

ЧОМУ ЯПОНЦІ ВИТЯГНУЛИ СВОЇ РУКИ ПО КИТАЙСЬКУ ПРОВІНЦІЮ ДЖЕГОЛЬ?

Північнокитайська провінція Джеголь, положена на північний схід від Пекіну, має 181 тисяч квадратних км. поверхні (себто менш-більш стільки, скільки землі займають українці під Польщею) та майже 5 міліонів мешканців. Є це одна з найбагатших китайських провінцій, бо крім плодовитої ріллі має вона величезні поклади вугілля, срібла, заліза, олова і золота. Провінція Джеголь тягнеться від моря на сході до великого китайського муру на півдні. Південна частина провінції Джеголь належала до 1913 р. до китайської провінції Чілі, зате північна частина провінції є недавнім кольонізаційним тереном китайців. В 1913 р. виділили нинішню провінцію Джеголь як спеціяльну військову область, щоби забезпечитися перед претенсіями монголів з північного заходу. Столицею краю є прегарно положене місто Джеголь, давня літня резиденція манджурських цісарів. У столиці находиться величавий „золотий павільон", копію якого велів виконати Свен Гедін для міста Шікаго в 1931 р.

ПРОБЛЄМА ОСУШЕННЯ ПОЛІССЯ.

В травні ц. р. збереться спільна конференція „Української і Білоруської Академії Наук" в справі осушення 5 міліонів гектарів поліських болот. На вересень ц. р. передбачують скликати спільну сесію обох академій, щоби розглянути проєкти „Великого Дніпра".

ЗДОБУТКИ УКРАЇНСЬКОЇ ТЕХНІКИ.

Український інжинір Мстиславський, що працює в одній харківській фабриці цукру, винайшов простий і дешевий спосіб, як відбирати квас цукрові, що його добувають методою Бергіюса з деревної маси. Річ у прикладенні звичайної електролізи, що розкладаючи квас дає рівночасно чистий цукор.

Інститут Праці при Українськім Комісаріяті Праці виробив нову методу розсаджування вугілля в копальнях, що заступає динаміт звичайною водою. Набій у формі металевого вальця має воду і огрівач, який внаслідок перепливу через нього електричної струї заміняє воду на пару високого тиску, який знов розсаджує скалу. Нова метода дає 25 проц. ощадностей в порівнанні з динамітовою методою і має неоцінене значіння з огляду на повну безпеку підчас праці. Водні набої, названі „гидроксами", виробляють уже масами і їх будуть уживати в усіх радянських копальнях.

Другий український інжинір Епіфанів винайшов і сконструував новий тип машини до уладжування хідників в копальнях. Нова машина зуміє очистити після вибуху і обудувати двометровий відтинок хідника за 40 хвилин.

ЕВІПАННАТРІЙ — НОВИЙ НАРКОТИК.

Фармакольогічна ляборторія німецького концерну „І. Г. Фарбеніндустрі" (давніше Баєра) в Ельберфельді випродукувала на днях новий наркотик „евіпаннатрій". Своїм хемічним складом він подібний до вероналю, надається дуже добре до коротких, одначе глибоких наркоз. Впорскується його дожильно. Наперед випробували його ділання на котах тому, що наркотики ділають на котів подібно, як на людей. Наркоза внаслідок впорску „евіпану" триває стільки, скільки до його розкладу потребує печінка. Найважнішою прикметою нового наркотику є те, що коти наркотизовані ним щоденно кілька місяців, не виказали ніяких ушкоджень організму.

Після експериментів на звірятах зробили перші на людях. Усіх таких проб було досі понад 10.000. В ніодній випадку „евіпан" не зашкодив пацієнтові, якому його впорснули. І так у берлінськім шпиталі ім. М. Лютра перевів проф. Бецнер 400 операцій в наркозі, викликаній „евіпаном". Ці операції були переведені в черевній ямині, на зломаннях, суставах, костях і горлі. Також на гінекольогічній клініці кельнського університету перевів подібні проби доцент Гольтерман, який виконав в наркозі „евіпаном" біля 700 операцій. Оба лікарі є зовсім задоволені вислідами цієї наркози.

100 ЛІТ ШВИДКОЇ ДРУКАРСЬКОЇ ПРАСИ.

В січні ц. р. минуло 100 літ від смерти Фрідріха Кеніга, батька швидкої друкарської праси. А саме заступив він ручну плоску прасу циліндричною (вальцевою) прасою. Праця на його першій прасі виглядала менш-більше ось-як: чистий аркуш паперу вкладали ручно (нині уліпшені машини Кеніга забирають папір автоматично) на валець, що придержував цей папір, обертався враз з ним над пофарбованими зложеними черенками і притискав його до черенок. Відтак людські руки мусіли витягнути з під вальця задрукований папір (нині задрукований аркуш транспортують теж автоматично).

Внаслідок винаходу циліндричної друкарської праси Кенігом сам процес друкування міг відбуватися тепер значно швидше. Без цього Кенігового винаходу не можна собі навіть уявити розвитку часопису, подешевіння та великого поширення друкованого слова. Проте між першою швидкою прасою Кеніга і нинішньою „двотуровою" прасою є величезна ріжниця. Нинішні друкарські машини значно більші від давніших. Також збільшилися вимоги, які ставляємо нині друкарському процесові, а саме щодо швидкости друкування, фарбування зложених у форму черенок і кліш, гладкости і сили тиску вальця. Конструктор друкарської машини мусить нині звертати дуже увагу на добру репродукцію ілюстрацій сконструованою ним машиною, одначе з приємністю слід зазначити, що без огляду на поступ у цій ділянці вмілости вивченого друкаря не можна тут заступити.

А. Л.

З життя української кольонії в Ченстохові.

Дня 11. березня ц. р. відсвяткувала наша кольонія роковинне свято, присвячене памяти Шевченка. Вступне слово сказав місцевий учитель п. Степан Паладійчук, реферат про Шевченка відчитав п. Святослав Шрамченко, б. старшина української фльоти. Оба промовці змалювали Шевченка як народнього борця за волю українського народу. Старший заточенець п. Гошеватюк віддеклямував гарно „Холодний яр", а діти еміґрантів і заточенців з Галичини віддеклямували дібрані до свята вірші Шевченка.

В неділю 12. III. взяла наша громада участь у панахиді за душу Шевченка, яку в українській православній каплиці відправив о. Величченко, таборовий священик з Каліша, звідкіля наша громада спровадила його на свято Шевченка.

На академію і панахиду зійшлося досить багато наших земляків. Було теж трохи москалів і кілька осіб поляків. З прикрістю мусимо тут прилюдно підкреслити, що найшлися в нашій громаді земляки: місцеві професори гімн. і семинарії, урядовці, начальники урядів, доктори, бувший директор департаменту Українського Державного Банку — всі на гарних посадах і добре ситуовані, які, вдаючи мучеників за ідею на чужині, злегковажили собі національне свято Шевченка і не прийшли ні на академію ні на панахиду, а зате пішли в кіно або ходили собі по місті. Покищо тільки загально пятнуємо їх крок прилюдно, а коли й надальше не змінять своєї поведінки то напятнуємо їх поіменно, особливо тих, які ховають своє національне обличча і тих, що пристали до московської церкви, а навіть шкодять українській справі між своїми і чужими. Пора схаменутись, панове „русини" і „малороси", та бути врешті гідними синами України!

Понявний.

Повітове свято „Просвіти" в Станиславові.

Станиславів, 20. березня 1933.

Станиславів пережив ще одну імпозантну національну манiфестацію, влаштовану тут. філією „Просвіти" дня 12. III. з нагоди свята „Просвіти". Це свято було тим замітне, що було виконане в цілости силами читалень станиславівської філіяльної округи.

Вже точний початок свята викликав відповідний настрій у соток зібраних учасників, що мов море залили салю Т-ва „Сокіл". Свято започаткували злучені хори у числі 295 співаків з Хриплина, Братковець, Угорник, Ляцького Шляхотського, Загвіздя, Дрогомирчан і Підпечар, які під управою д-ра Л. Крушельницького відспівали просвітянський гимн.

Палку промову виголосив знаний діяч з Рибна, селянин Дмитро Качка. Промовець в ясних словах змалював ролю „Просвіти" і її завдання на будуче. Відтак напереміну виступали селянські хори, або декляматори, які збирали рясні оплески. Виступало з продукціями 7 мішаних хорів з вище згаданих сіл, які виказали, що праця на полі плекання рідної пісні не йде на марне.

Вибивався найбільше хор з Братковець, що має поверх 70 членів. Прегарні мальовничі народні строї та високий рівень його продукцій викликував подив і оплески у глядачів. Зазначити слід, що свій успіх завдячує хор з Братковець дружній співпраці п. Леся Савюка, упр. школи і п. Евгена Шепаровича, доброго народнього диригента. Дуже подобався теж мужеський хор з Підпечар, який своїми стрілецькими піснями захопив публику. І в цьому хорі всі співаки виступали в гарних національних строях.

Позатим п. Василь Катамай, селянин з Ямниці, відспівав при форт. супроводі п. Т. Лепківної дві народні думи: „Про зруйнування Січи" і „Ой ти батьку наш". Його тенор подобався своєю мягкістю публиці.

З декламацій, яких було доволі, найкраще випала декламація п. І. Духовича з Ямниці, який з жаром чуття віддеклямував Франка Прольоґ до „Мойсея". Крім того гарно деклямували: Дмитро Ткачук, Олена Голодюк і Анна Деренько (обі з Дрогомирчан). Рясні оплески збирали деклʼяматори-діти: Ю. Дзівінський з Угорник, Параня Белей з Братковець, Яковишин з Хриплина, Д. Демянів з Дрогомирчан, Василь Шиптур з Радчі та Гринь Савчук з Сільця.

Першу частину свята закінчено відспіванням злученими хорами пісні „Греми, греми" під управою п. Евгена Шепаровича.

Другу частину свята виповнила 2-актова просвітна аґітка читальника Ярослава Андруховича: „За письменність", виставлена силами драмат. гуртка при читальні „Просвіти" у Станиславові на Бельведері. Ця віршована аґітка, повна педаґоґічно-патріотичних моментів, полонила серця зібраних. Відіграли її бельведерські аматори під режисурою самого автора. Пєса повиннаб появитися друком.

Свято закінчилося відспіванням всіми учасниками національного гимну.

Слід зазначити, що успіх свята є вислідом орґанізаційної праці п. Михайла Кушніра і д-ра Леонтія Крушельницького, які не жалували труду, щоби приготовити цей народній здвиг.

Мґр. Ярослав Ясеницький.

Допомога бідним і голодним.

СПРАВОЗДАННЯ З АКЦІЇ ТОВАРИСТВА СВ. ІВАНА МИЛОСТИВОГО ПРИ КАТЕДРАЛЬНІЙ ЦЕРКВІ СВ. ЮРА ЗА МІСЯЦЬ ЛЮТИЙ.

Від 28. січня 1933 (день отворення кухні) до 1. березня 1933 видано загально 1818 обідів. Від 28. січня до 1. лютого 1933 р. записаних на обіди було 46 осіб. Від 1. лютого до 1. березня 67 осіб денно. На інвестицію кухні видано 561 золотих. Кошти удержання кухні за час від 28. січня до 1. березня винесли 482 золотих 52 сотики.

Обіди діставали: Дівоча школа ім. Бориса Грінченка 17 дітей, Хлопяча школа ім. Б. Грінченка 16 дітей, Школа Кордецького 6, Доповняюча школа 8, Студенти вищих шкіл 10, Брацтво Н. Т. 3, Будучність 3, Захоронка 4 — обіди. На один обід складається одна літра зупи, двацять дкг. мяса й пів фунта хліба!

Акція цього харитативного Брацтва стала у цій формі можливою тільки завдяки жертвенній допомозі як усе й усюди Іх Високопреосвященства Кир Андрія, що дав на це три кімнати й чинно спомагає цю кухню, благородній жертвенности як Товариств, так і поодиноких громадян, а також і особливо жертвенній праці Пань, які отворивши при Т-ві Комітет Пань-Господинь з п. президентовою Іванною Левицькою, як провідницею й п. Володимирою Зарицькою, як касієркою, жертвують не лише гріш на обіди, але ще й свою велику працю при дижурах.

А отсе спис тих жертвенних Пань-парохіянок: Волошиновська Галя, Гнатишак Оксана, Глинянська Галя, Дяків Евфрозина, Зарицька Володимира, Зацерковна Дарка, Зубик Маруся, Кордюкова Луця, Куницька Ірина, Левицька Іванна, Лежогубська Оришка, Лукіяновичева Каролина, Лукіяновичева Стефанія, Раковська Софія, Райтарівська Галя, Рудницька Ольга, Сасик Слава, Скрентовичева, Семчишинова Надя, Федецька, Целевичева Ольга, Ясінчукова Ірина.

Крім того треба підкреслити, що Президія Нар. Організації Українців м. Львова негайно після свого вибору застановлялася над справою організованої допомоги безробітним українцям і в тій цілі утворила при організації харитативний реферат, на чолі якого став о. прелат Л. Куницький.

Як референт Н. О. У. м. Л. о. Л. Куницький вважав, що немає кращого способу пропаганди для цієї думки, як ділом доказати можливість такої акції серед українців. З великою приємністю стверджую, що Президія Н. О. У. м. Л. прийшла нам у допомогу, не лише своїм авторитетом, оголошуючи відозву у справі збірки на дарові обіди, але й чинно, жертвуючи частину своїх збірок для Т-ва св. Івана Милостивого, за що складаємо Президії Н. О. У. м. Л. щиру подяку.

Знаємо, що Президія займається справою творення й утрівалення кількох допомогових центрів у Львові. Попри Святоюрський центр, для його парохіян у межах парохії, відкрила Організація другий центр дарових обідів у Ринку, для тієї частини Львова, на якій межують зі собою парохії Успення Пр. Д., Святого Спаса, св. Миколая і св. Пятниць, а третій центр має зорганізуватися на Личакові.

Філія Союзу Українок на місто Львів, не лише приступила до співпраці з Т-вом св. Івана Милостивого, але утворила ще у себе, або при Т-ві св. Йосифа дарову чайню для цілого Львова, стараючись про фонди. Усім їм складаємо щиру подяку й велике „Бог заплать".

Спис жертводавців: Інституції: Земельний Гіпотечний Банк, Народня Гостинниця, Ревізійний Союз Українських Кооператив, „Елеґант", Народня Торговля, „Неділя", Центральна Адміністрація Митрополичих Дібр, Службовики Митрополичих Дібр (Перегінсько), „Бібльос", „Мета", „Фортуна Нова", Філія Союзу Українок. Особи: Преосвящений Кир Іван Бучко, Преосвящений Кир Никита Будка, о. Мітр. Тит Войнаровський, о. Мітр. Олекса Базюк, о. крилош. Ковальський Олександер, о. Прал. Леонтій Куницький, д-р Степан Федак, Онуфрій Пащак, Іванна Левицька, д-р Дмитро Левицький, о. Дмитро Семчишин, Марія Гіжевська, о. крил. д-р Лаба Василь, о. крил. Томович Василь, о. Микола Ґалянт, о. Михайло Блозовський, о. д-р Ярослав Левицький, о. д-р Стасюк Омелян, о. Василь Белей, інж. Андрій Мельник, Ярослав Горалевич, Софія Раковська, Марія Грушкевич, Каролина Лукіяновичева, ред. Кузьмович Володимир, дир. Кисілевський Маркіян, В. Мриґлоцький, В. Левицький, о. прелат Пясецький Олексій, д-р Ю. Кордюк, Стефанія Лукіянович, Неоніля Турчинська, Вікторія Баранникова, Марія Седуркова, Галя Волошиновська, Юліян Глушевський, Теодор Жмія, о. крил. Юліян Дзерович, Евдокія Білецька, Марія Цепка, Ілля Богуцький, Марія Горонь, Йосиф Кецко, Андрій Андрусів, Микола Глібовицький, Анастазія Галявбнер, Юлія Гребенникова, Х. У., Ксеня Юрдига, Йосифа Наконечна, Катерина Терещук, Іван Максимів, Емануїл Чесник, Олександра Домбчевська, д-р Василь Кашубинський, Модест Каратницький, о. Йосиф Кишакевич, Іванна Витвицька, Ігнатій Дзерович, о. Михайло Лада, Остап Луцький, Юліян Русин, д-р Олекс. Барвінський, Анна Утриско, Апольонія Дудич, Михайло Стефанівський, Степан Гладун, інж. Микола Творидло, Михайло Кривяк, Анастазія Ковч, о. крил. Василь Лициняк, о. д-р Йосиф Застирець, Антін Костишин, д-р Олекс. Подолинський, Діонізій Глібовицький, д-р Ростислав Білас, Антоніна Коновальська, Михайло Задорецький, Іван Ленько, д-р Микола й Дарія Чубаті, Омелян Булик, д-р Павло Цимбалістий, Марія Ласійчук, Антін Рак, інж. Юліян Мудрак, Анна Лазар, інж. Василь Дувало, д-р Станислав Дроздовський, д-р Олександер Мальчик, Крілікова, Марія Ханас, д-р Тит Бурачинський, Слава Сасик, Савчукова Анна, Турчинова, Лопачакова, Сторожиха з вул. Крашевського 23, Прохацька Ксеня, Фірма Е. Рідль, Гладилович, Матія Третякова, Катерина Гриньова.

Львів, дня 24. березня 1933.

о. Л. Куницький, парох. **Іванна Левицька,** провідниця. **Ірина Лежогубська,** секрет. **Волод. Зарицька,** скарбн.

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

НОВИНКИ

— **Позір Калущина!** Заходом усіх українських товариств у Калуші відбудеться в неділю 2. квітня ц. р. в год. 7-ій веч. у салі Народнього Дому Шевченківське Свято при співучасти солістки п-і В. Дубрівної і хору „Калуського Бояна". 1514

— **Конфіската „Діла".** Вчорашнє (74) число „Діла" підпало конфіскаті за цілу одну статтю на стор. 3.

— **Іван Рубчак у Театрі ім. Тобілевича.** Іван Рубчак, сеніор наших акторів, що від десятків літ не розстається зі сценою галицького театру, перейшов із колишньої трупи дир. Й. Стадника до трупи театру ім. Тобілевича.

— **Початок християнської ери на основі сучасних астрономічних дослідів** — лекція д-ра Кучера заходом Т-ва наукових викладів ім. П. Могили відбудеться в неділю, 2. квітня ц. р. в салі „Бесіди" (вул. Рутовського 22, I п.) Початок в год. 6. веч. З огляду на ювилейне завершення 19-ого стол. смерти Христа референт викаже ріжниці між астрономічним і християнським календарем.

— **Зміни на Волині?** З Луцька повідомляють, що волинський воєвода Юзефський виїхав на відпустку, з якої вже не верне. Мабуть стане воєводою у Вильні або займе якесь становище за границею. Воєводою на Волині має стати полк. Костек-Бернацький. Він, кажуть, має зліквідувати дотеперішню реґіональну політику на волинських землях, а з нею цілу певнівщину.

— **Книжки й видавництва у Польщі з 1931 р.** Маємо офіціяльні дані статистичного уряду. Найбільше видань урядових, тому на першому місці стоїть політика, преса та статистика з цифрою 1898 публікацій. Ясно, що брошура або часопис, означені одним випуском, так само як груба поважна книжка. Далі йдуть теольоґія 1453, література 1239, торгівля, промисл 775, економія, фінанси 653, педагогія 649, медицина 644, правознавство 626, географія 536, історія 378, техніка 367, бібліотекознавство 256, мовознавство 239, військо 234, спорт 193, театр, музика, кіно 164, тощо. Щодо мов такий поділ: у польській мові 849, жидівській 920, українській 342, німецькій 220, гебрейській 211, російській 117, французькій 97, латинській 45, білоруській 33, англійській 33, в усіх інших 69. З перекладної літератури: у польській мові видань 490, жидівській 71, в українській 17, в німецькій 12. З періодичних видань на цифру 2340 — 2016 було польських, 136 жидівських, 106 німецьких, 83 українських. Цікаві у цій статистиці дані, з яких мов перекладають нині поляки найбільше; на першому місці стоїть англійська з цифрою 120, на другому французька 43. Після цього йдуть чеська, латинська, італійська, данська. Найменше відомі мови та літератури в Польщі з европейських — еспанська та українська.

— **Хто виграв на льотерії?** Чотирнацятого дня тягнення Клясової Льотерії впали виграні на такі числа: 15.000 зол. на ч. 2270, 6090, 107740; 10.000 зол. на ч. 90282; 5.000 зол. на ч. 110582, 131560, 146465; 2.000 зол. на ч. 2567, 24171, 31062, 41169, 46355, 53280*, 65594, 66994, 77030, 81060, 90965, 129218, 139513, 140814; 1.000 зол. на ч. 2377, 8041, 17074, 23694, 26256, 30591*, 31395, 33484, 36689, 39841*, 42557, 46680, 47054, 52949, 55853, 57524, 57794, 67168, 69917, 71580, 82147*, 83779, 88913, 93403*, 93703, 93915, 95900, 96799, 108928, 110703, 120049, 121683*, 122933, 123427*, 126974, 136069, 140593, 142159, 144939. — На числа, означені звіздкою впали також премії.

— **Кольонізація б. червоноармійцями.** З весною ц. р. в місцевостях біля польської границі радянська влада поселить 2.750 нових осадників. б. червоноармійців. Перша партія поселен-

НЕ ЗАТОПЛЯТЬ КОПАЛЕНЬ.

Польські урядові чинники постановили, щоби не затоплювати копалень „Клімонтів" і „Мортімер". Робітники тих копалень мають остати в домиках, що є власністю копальні. Їм дадуть парцелі.

НАСЛІДКИ СТРАЙКУ.

КОРОСНО, 24. III. ПАТ. Управа заведень „Вудета" в Коросні виповіла працю всім своїм 250 робітникам. Сталося це у звязку зі страйком у Лодзі, бо тамошні фабрики доставляють „Вудеті" сирівців для виробу гумових виробів.

РОЗВЯЗАЛИ ОБОЗ В. ПОЛЬЩІ ТА СОЮЗ ГАЛЕРЦІВ.

КРАКІВ, 24. III. ПАТ. Адміністраційна влада краківського воєвідства заборонила та розвязала з днем 24. III. всі станиці Обозу Великої Польщі та Союзу Галерців, як такі, що загрожують публ. безпеці та спокоєві.

НЕ ХОЧЕ БУТИ АМБАСАДОРОМ.

Юрій Потоцький, іменований амбасадором у Римі, зложив міністрові закордонних справ Бекові зречення з того становища. Міністер Бек згодився на просьбу Потоцького й предложить мін. раді відповідне внесення.

ців прийде з початком квітня ц. р., щоб обняти призначені для них земельні господарства.

— Туристичні потяги. У звязку з несподіванкою, яку нам зробила цього року на ,працання зима, покриваючи землю знову сніжною пеленою, дирекції залізниць у Львові і Станиславові урухомлять на найближчу неділю туристичні потяги. І так потяг „нарти-брідж" зі Львова до Лавочного відійде в год. 6.35 рано, поверне 21.20. Ціна зол. 7.20. Потяг „Курер в гори" відійде зі Станиславова в год. 7.32, поверне 17.45. Ціна 4.50 зол. Крім того виїзжає в суботу в год. 23.47 зі Львова до Варшави туристичний потяг, який поверне 28. ц. м. в год. 6.45 рано. Ціна білету там і назад 20.50 зол.

—Скажений собака. Львівський маґістрат повідомляє: 23. березня появився в Пасіках Галицьких біля Львова скажений жовтий собака, вовчур. Також на вул. св. Мартина бачили вовчура із обявами скаженини. Маґістрат взиває тих, що їх покусав згаданий скажений собака, щоби зголосилися в ветеринарійнім виділі маґістрату, пл. Домбровського ч. 3.

— Злодійський подвиг. До склепу зі склом і зеркалами Фішля при вул. Сикстуській у Львові вломилися в ночі злодії, розпороли огнетревалу касу й забрали 117 зол. готівкою та векслі. Цікаве, що злодії отворили сміло жалюзії від вулиці на очах прохожих, які не догадувалися влому, а після крадежі замкнули знову склеп і спокійно відійшли.

— Самогубства. 26-літна гафтярка Віра Пакула у Львові напилася денатурованого спірту і жілеткою поперетинала собі жили. Те саме зробила Владислава Табачевська на Замарстинові. Обі відставлено у грізному стані до шпиталю.

— Пожежі. В Макуневі пов. Мостиска згоріло 12 господарств. Школу оцінюють на 20.000 зол. — Біля Холма, в с. Павлів вибухла пожежа в хаті одного господаря. Вогонь перекинувся на сусідні будинки. Згоріло 14 господарств. Школи є на 50.000 зол.

— Вкрали касу з грішми. З мешкання Івана Чернятовича в Коломиї винесли злодії огнетревалу касу, ваги 250 кг., завантажили на віз і вивезли в невідоме місце. В касі була готівка 20.000 зол.

— Наглий суд за грабунок. На Герша Вольфа, купця з Дмитрович під Львовом, напав на дорозі Василь Пелехатий з Чижикова і стероризувавши його, відобрав йому готівку 50 зол. Повідомлена про це поліція арештувала грабіжника, а львівська прокуратура наказала нагле доходження в тій справі. Можливе, що Пелехатий стане перед наглим судом.

— За спроневірення. Окружний суд у Чорткові засудив на два роки вязниці екзекутора Йосифа Кузева за спроневірення 3.000 зол., стягнених власновільно від податників.

— Відчит про українське малярство проф. В. Залозецького з Берліна відбудеться п. з. „Короткий огляд головних етапів історії малярства на Україні" у неділю 26. ц. м. в салі „Бесіди" (Народній Дім) заходом Українського Т-ва Прихильників Мистецтва. Відчит буде ілюстрований численними світлинами.

— Пригадуємо, що Загальні Збори „Відродження", Українського Протиалькогольного Т-ва відбудуться в суботу, дня 25. ц. м. в год. 5. попол. в салі Т-ва „Зоря" у Львові, вул. Вірменська ч. 25. Якщо в означеній годині не булоб приписаного статутом числа членів, то пів години пізніше відбудуться Загальні Збори з тим самим дневним порядком без огляду на число приявних членів. Численна участь членів конечна.

ЩОБИ ЖИДАМ НЕ ПРОДАВАТИ ЗЕМЛІ.

ВІДЕНЬ, 24. III. ПАТ. „Райхспост" повідомляє з Єрусалиму, що делеґація арабів зажадала від високого комісаря, щоби видав заборону продавати арабську землю жидам. Тому, що в. комісар не згодився на це, ар. організації скликали на 26. III. конгрес до Яфи, на якім хочуть проголосити відмову співпраці в палестинськім уряді та пристосувати пасивний опротив супроти В. Британії.

ПОЛЯКИ-ҐІТЛЕРІВЦІ.

Один варшавський часопис приніс вістку, що чимало безробітних поляків із Помор'я і Познанщини вступило у ґітлерівські пробоєві відділи. Дістають цілоденне удержання, 5—7 марок денно та живуть у касарнях. Найчастіше вписуються під прибраними назвищами, щоби як прийдеться би вертати до Польщі, не наразитися на прикрощі.

НІМЕЦЬКЕ РАДІО ДО АЛЬЗАТЦІВ.

ПАРИЖ, 24. 3. ПАТ. Альзатську гром. думку заскочила акція нім. радіостації проти Альзасії та Льотарингії. Одна німецька радіостація уладила вечір для населення, що живе на „теренах, які Німеччина втратила на осн. версайського трактату". Згадуючи про Альзасію та Льотарингію нім. спікер ствердив, що на заході живе населення корінно німецьке. З дипльоматичних оглядів Німеччина не може ще зірвати тих кайданів, якими скована Альзасія та Льотарингія. Штрасбурські часописи питаються фр. уряду, чи відомі йому ті факти та що думає зробити, щоби протиділати цьому.

ЧОМУ ФРАНЦІЯ НЕ ПРИЙМАЄ ІТАЛІЙСЬКОГО ПЛЯНУ?

ПАРИЖ, 24. 3. ПАТ. Прем. Даладіє приняв делеґацію соціялістичної парл. фракції, яка прийшла заінтерпелювати його в справі закордонної політики фр. уряду. Даладіє пояснив причини, чому Франція а пріорі не вважає вказаним приняти італійський плян. Франція повинна остати вірною своїй традиційній політиці супроти менших держав і своїй волі оставати в Лізі Націй. Щодо цієї точки соц. делеґація висловила свою згоду.

В справі сплати воєнних довгів Америці Даладіє казав, що треба підіждати на дальші інформації щодо становища през. Рузвелта у тій справі.

З театру.

ВЕЛИКИЙ ТЕАТР: „Аїда", опера Вердія.

Вчорашня вистава „Аїди" пройшла під знаком аж чотирьох гостинних виступів: пп. Карпової (Амнеріс), Коритківної (Аїда), Голинського (Радамес) і Моссаковського (Амонастро), а проте саля великого театру була ледви в половині заповнена. Видно, що кріза нині сильніша, як найсильніші і найкращі голоси.

Ні Голинський ні Моссаковський похвал не потребують. І вчора їх голоси блестіли вирівнанням у всіх позиціях, багацтвом металю і незвичайною силою та вмінням співати. Зате обі згадані жінки розспівалися щойно згодом, стараючись дотримати кроку своїм чоловим партнерам. На похвалу заслуговує ще тубальний голос і маска п. Ужейка (Рамеріс) та прегарний бас п. Романовського (король). Дрібніші партії: жрекині й післанця виконані були бездоганно.

Знаменито звучали вчора хори, особливо мужеські (баси). До гарної цілости причинились також хореографічні вставки. Диригував справно п. А. Рудницький. І. Н.

Із судової салі.

За мову цінника у сільській кооперативі.

Повітове староство в Костополі укарало 1. грудня 1932 р. справника кооперативи „Надія" у Степані Олександра Кудру гривною на 10 зол. за те, що кооператива „не мала цінника на предмети щоденного вжитку" на підставі арт. 1. розпорядку з 20. II. 1933 р. Д. У. ч. 22, поз. 139, при чому староство подало в мотивах, що посідання цінника в мові українській „не зміняє істоти чину переступства", бо цінник повинен бути вивішений в мові польській, а то згідно з арт. 1. уст. з 1924 р. (Д. У. ч. 73, поз. 727). Олександер Кудра склав рекурс до окружного суду. Дня 10. березня ц. р. на судовій розправі оборонець Кудри адв. Микола Багринівський з Рівного доказував, що закон не накладає обовязку мати цінник в мові державній, що закон з 1924 р. торкається тільки мови урядування адміністраційних органів та органів самоврядування, що українське населення має право звертатись до всіх властей в мові українській та одержувати від них відповіді в мові українській; з цього виходить, що тим більше для покупця, себто для особи приватної, а не урядової, кооператива має право вивішувати цінники в мові українській. Врешті українська кооператива має право згідно з законом вести все урядування і діловодство в мові українській і так його теж веде, що кооператива „Надія" належить до Ревізійного Союзу Українських Кооператив, який уживає виключно української мови і дає вказівки своїм кооперативам уживати української мови, що такі вказівки Ревізійного Союзу підчинені йому кооперативи мусять виконувати і т. д. Одначе окружний суд в особі судді Буткевича укарав таки Кудру на 10 зол. гривни, при чому пояснив, що цінники вивішуються для покупців, серед яких можуть бути і не-українці і тому крім українського мусить бути ще й польський цінник.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

КОЧУРА МИХАЙЛО (М. ОДИНОКИЙ).

З запізненням прийшла вістка з Великої України, що 21. лютого ц. р. вмер у Полтаві у 82. році життя український діяч і письменник Михайло Кочура (псевдонім: М. Одинокий).

Небіжчик належав до гурту народників і за свою працю за часів царя Олександра III. був засланий до свого маєточку Кочур без права виїзду 30 літ. Там він у вузьких рямцях продовжував свою працю на користь селянства: розпродав їм частину землі, допоміг набути землі через банк, підготовлював ґрунт до заложення ґімназії для селян (революція перешкодила цьому) і т. д. М. Кочура був народником-еволюціоністом і серед інших народників залишався самітним (звідси і псевдонім Одинокий).

Небіжчик одночасно з громадською працею займався і літературою. Залишив по собі поему „Пробудження", драму „На широкому шляху" й низку дрібних ліричних творів і байок: „Хмаронька", „Горобець" та ін. Підтримував знайомство з Марком Вовчком, потім Винниченком і ін. письменниками. Але особливо приятелював з небіжчиком В. Самійленком. На байках М. Кочури й відчувається вплив Самійленка.

Більшовицька влада загарбала хутір Кочур і М. Кочур закінчив своє життя в дуже скрутних матеріяльних умовинах. В. Й. П.! В-ський.

Куток мови.

Замісць: цей (ця, це, ці), що бачив (-ли), треба: той (та, те, ті), що бачив (-ли). Перед „що" і „який" не можна казати: цей, ця, це, ці, тільки: той, та, те, ті. Нпр.: Я купив учора цей годинник. Той годинник, що я купив учора, недобрий. Я вже чув про це. Про те, що я чув, не хочу говорити.

Зам.: Не маю грошей і длятого (поль.) не можу піти до театру, треба: і тому не можу піти. „Длятого" має в нашій мові не причинове значіння, тільки цілеве. Отже: Він зробив це для того (окремо!), що собі задумав. Зам.: Бракує нам людей і длятого (поль.) діло пропадає, треба „і через те".

Зам.: оружя, оружний, розоруження (рос.) треба: зброя, збройний, роззброєння.

Зам.: знова (рос.) треба: знов, знову.

Зам.: образувати, образування, образований (рос.) треба: освічувати, освіта, освічений (інколи: вишколений).

Зам. обоятний, обоятний (поль.) треба: байдужий, байдужний.

Дописи.

СТРІЛИСЬКА.

Загальні Збори Кружка „Рідної Школи" ім. Маркіяна Шашкевича в Стрілиськах Нових відбулися 19. II. ц. р. в салі „Союзу Українок". Зі звіту Старшини показалося, що вона переводила всякі збірки на „Рідну Школу", а в ювилей 50-літнього істнування „Рідної Школи" відбула рідношкільне свято. Також зорганізувала плебісцит за українською школою. Плебісцит пройшов тут надсподівано добре. Засуга в цьому передовсім плебісцитового комітету. По признанні уступаючій Старшині абсолюторії вибрано поновно ту саму Старшину: голова о. дек. Степан Ковалів, заст. голови дир. Остап Вітошинський, секретар Андрій Савула, скарбник Іван Поглод., господар Катерина Гельнер; члени: нач. Олекса Мацьків, дир. Осипа Гринівцева й Данило Грек; заступники: Данило Липа і Йосиф Баковський. До провірної комісії ув'ійшли: Василь Баковський, Михайло Лебедь і Василь Бордун. По зразковім рефераті о. декана Степана Ковалева на тему „Значіння своєї школи в житті народу" Збори доручили Старшині перевести цілу низку справ, головно щодо масового оподаткдування на „Р. Ш."

ВИННИКИ.

Цікава аматорська вистава. Дня 19. ц. м. аматорський гурток при чит. „Просвіти" у Винниках відіграв комедію п. н.: „Ц. к. капрзль Лопух". Автором цієї комедії є місцевий мешканець О. Габус. Вистава пройшла з великим успіхом і фреквенцією, що свідчить про зацікавлення публики і вартість цього примірника. Тому поручаю цей примірник усім читальням і аматорським гурткам. Є це найновіше видання, бо з 1933 року; число цензурованого примірника 170. Під впливом гумору й радости присутній на салі автор плакав. **Ямчук.**

—o—

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Д-р Володимир Бригідер: МІКРОСКОПНА БУДОВА СЛИНОВИХ З АЛОЗ У POLYCERA. Д-р Н. Мазепа: ХРОМОГЕНІЗМ У ВАСТ. COlI. Мр. Ганна Коренець: БІНАРНИЙ УКЛАД СЕЧОВИНА-р- ТОЛЮІДИНА. (ЗбірникМатемат-природописно-лікарської секції Наук. Т-ва ім. Шевченка). Стор. 38.

ЖУРНАЛИ.

BULLETIN MENSUEL DE RENSEIGNEMENTS ECONOMIQUES ET SOCIAUX. XXIV-e Année, Fevrier, 1933. Nr 2. Rome, 1933.

BIULETYN POLSKO-UKRAIŃSKI. Miesięcznik. Rok II. Nr. 2 (4). Warszawa, marzec 1933.

BETON. Warszawa. Rok IV. Nr. 3.

—o—

СПОРТ.

УЖГОРОД. С. К. „РУСЬ" — УМТЕ 4:4 (2:3).

Як львівська „Україна", так і ужгородська „Русь" започаткувала вже сезон товариськими мячевими змаганнями, що їх розіграла в неділю 19. ц. м. з мадярським клюбом УМТЕ. Змагання закінчилися ремісовим вислідом 4:4. Ґолі для „Руси" стріляли: Кобзар 2, Шіндар 1, Криж 1.

Хто не платить за часопис, підриває рідну пресу.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар зол. 8.87 і одна четверта.

В міжбанкових транзакціях платили за: Нюйорк 8.90—8.92, Льондон 30.50—30.65, Ціріх 172.25—172.65, Прага 26.45—26.55, Відень 100—103, Берлін 212.00—212.50, Париж 35—35.10.

Долар і Нюйорк удержані; европейські девізи назагал слабі.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 24. III.: пр. масло дес. 2.80, молоко 15—17, сметана 70, яйця 3.20—3.40 — На всі артикули тенденція удержана.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Субота, 25. III. год. 7.30 веч. „Опера за три сотики" (Абон. 8).

Неділя, 26. III. год. 3.30 попол. „Дівочі шлюби".

Неділя, 26. III. год. 7.30 веч. „Опера за три сотики" (Абон. 9).

Театр Ріжнородностей.

Субота, 25. III. год. 7.30 веч. „Золота тіточка".

Неділя, 26. III. год. 3.30 попол. „Джім і Джіл".

Неділя, 26. III. год. 7.30 веч. „Золота тіточка" (Абон. 8).

Кіна.

АДРІЯ: „Морський вовк", Серед граду пісканок.

АПОЛЬО: „Всім вільно кохати".

АТЛЯНТИК: „Тонг".

КАСІНО: „Люди в готелі" (Вікі Бавм).

КОЛІСЕЙ: „Сльози 20-літньої", ревія „Фіговий листок".

КОПЕРНИК: „У тіні хреста" (Неронів цирк).

МАРУСЕНЬКА: „У тіні хреста" (Неронів цирк).

МІРАЖ: „Веселий поручник" (Шевальє).

ОАЗА: „Добродій людства" та ревія.

ПАЛЯС: „Слідство".

ПАН: „Лілійка хоче розвестися" й ревія.

ПАСАЖ: „Чортівський плян" (Том Мікс), „Княжна джезбенду" (Анні Ондра).

ПРОМІНЬ: „Білі ночі".

СТИЛЕВЕ: „Грішниця без вини" і ревія „Ґрунт то політика".

УТІХА: „Рішаюча ніч" і ревія.

ХИМЕРА: „Остання парубоцька ніч" (Лілі Даміта).

Закордонне радіо.

Субота, 25. березня 1933.

Мор. Острава (263,8) 18.25 Пісні. **Братислава** (279,3) 16.10, 18.00 Концерт, 17.20 Форт. варіяції Брамса. **Міляно** (331,4) 17.10 Орхестра. **Штутгарт** (360,6) 12.20 Пісні, 14.45 Нар. музика, 20.05 „Каліостро у Відні" оп. І. Штравса. **Ляйпціг** (389,6) 20.00 Вес. вечір. **Білгород** (429,7) 20.00 Опера. **Рим** (441,2) 13.00, 17.30 Концерт, **Бероміністер** (459,4) 20.00 „Фігарове весілля" оп. Моцарта. **Прага** (488,6) 15.30 Легка музика. 20.30 „Ле Ґном де Цвіков" оп. Новака. **Відень** (518,1) 11.30 Веберів квартет, 18.40 Хор донських козаків, 20.15 „Айне Бальнахт" оп. О. Штравса, **Рига** (525) 19.00 „Голяндське дівча" оп. Кальмана. **Мінхен** (532,9) 14.25 Вес. програма, 19.30 Нар. музика, 20.20 „Дер Церрісене" сміховинка Нестроя. **Будапешт** (550,5) 12.00 Концерт, 18.15 Пісні, **Харків** (937,5) 9.00 Гумор, сатира, 10.00 Звуковик, 13.50 Концерт, 15.10 Камер. музика, 18.30 Оп. музика, 19.30 Українська музика, пісні, **Москва** (1000) 17.25 „Спляча царівна" балет Чайковського.

Неділя, 26. березня 1933.

Братислава (279,3) 17.45 Соната, 20.00 Концерт, 22.20 Циг. музика, **Міляно** (331,4) 21.00 „Ґвідо дель Попольо" оп. Робанія. **Штутгарт** (360,6) 8.45 Військ. орхестра, 16.30 Пісні, **Букарешт** (394,2) 17.00 Музика, 20.00 „Дон Хуан" оп. Моцарта, **Рим** (441,2) 16.15 Орхестра, 20.45 „Чесна Зузанна", **Відень** (518,1) 11.30 Академія в честь Зайпля, 19.10 Вес. пісоньки, 20.00 „Дер Барометермахер ауф дер Цавберінзель" фант. фарса, 22.00 Звуковий папір, досвідна авдиція. **Рига** (525) 17.35 Лісові пісні, 20.20 Оп. арії, **Будапешт** (550,5) 11.15 Богослуження, концерт, 19.30 „Нарешті самі" оп. Леґара, **Харків** (937,5) 9.00 Танк. музика, 13.50 Квартет, 15.10 Солісти, 18.10 Тріо, 20.00 Німецька музика, **Москва** (1000) 17.25 „Псковитянка" оп. Рімського-Корсакова (Досв. 720 м.), **Кеніґсвустерґавзен** (1634,9) 18.00 Шуманові та Штравсові пісні, 20.00 „Травіята" оп. Вердія.

Львівське радіо.

Субота, 25. березня 1933.

12.10, 16.00 Ґрамофон, 13.15 Шк. радіоранок, 15.35 Для молоді: „Повінь", 16.20 18.00 Для матуристів: „Історія", 16.40 „Як зробити фот. побільшення", 17.00 Авд. для хорих (орхестра), 17.40 Відчит, 18.25 Легка музика, 18.55 Передвоєнна ґенерація Львова колись і тепер, 20.00 Легкий концерт, 21.30 Нац. грецьке свято.

Неділя, 26. березня 1933.

12.15 Симф. поранок, Самооборона споживачів, 14.00 Балачка для господинь, 14.20, 15.00 Музика, 14.40 Що чувати, що треба знати, 16.00 Для молоді: „Що чувати в світі", „Жабомишодраківка", 16.25 Ґрамофон, 16.45 Балачка з молодими та старшими, 17.00 Концерт, 18.00 Легка й танк. музика, 19.00 Всячина, Ґрамофон, 19.25 „Посередничка" авд., 20.00 Концерт — вечір віденських мельодій (Ґрета Турнай), 21.30, 21.31 Спортові вістки, 21.40 Скрипка (Шенасі), 22.30, 23.00 Танк. музика.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.